

NIEUWSBRIEF

SOENNES
SWAERDES

nr. 19 - december 2023

Inhoud

Er was eens	1
Zutendaal in de jaren zestig (deel 1)	2-4
Kloosterklasje	5-6
Dialectavond	7-8
Erfgoedboom	9
Duimpjes	9
De gouden sixties	9-10
Brigittaviering	11
Vervlogen tijd	11
Voorwerp	11

Deze nieuwsbrief ontvangen of lid worden van Soennes & Swaerdes?

Wil je graag op de hoogte blijven van het reilen en zeilen van Soennes & Swaerdes?

Heb je interesse in erfgoed?

Ben je actief als onderzoeker van de Zutendaal-se geschiedenis?

Is plaatselijke heemkunde jouw ding?

Lees je graag artikelen over de eigen streek?

Schrijf je dan snel in als sympathisant of actief lid via info@soennesenswaerdes.be

Sjaolhuus

Elke 1ste en 3de zondag van de maand open (behalve tijdens schoolvakanties en op feestdagen) van 10 tot 13 uur of op afspraak.

E r was eens ...

Zo begint ieder sprookje. Maar dit is geen sprookje. Dit is echt gebeurd. Het begon in 1958.

Tussen 17 april en 19 oktober 1958 bezochten ongeveer 42 miljoen mensen de Wereldtentoonstelling Expo 58 in Brussel. 80% van de Belgische bevolking trok naar de Heizel om te gaan kijken naar een nieuwe wereld. Velen van hen verlieten voor de eerste keer hun eigen dorp om kennis te maken met Coca Cola, de kleurentelevisie, ruimtevaart, het Atomium ... Expo 58 liet zien hoe het leven drastisch zou veranderen. En ja, dat geschiedde. De periode tussen 1958, het jaar van de Expo, en 1973, het jaar van de oliecrisis en autoloze zondagen, wordt door de geschiedschrijvers als de gouden jaren zestig omschreven.

De auto, de televisie, de automatische wasmachine, de telefoon, de badkamer, enz. deden hun intrede bij menige Belg. De welvaart steeg enorm, de lonen schoten de hoogte in en de koopkracht ging met grote stappen vooruit, de werkloosheid was zeer laag, de economie groeide, en groeide, en groeide.

In deze nieuwsbrief werpen we een blik op deze periode, waarin de basis gelegd werd voor het leven in en het uitzicht van het hedendaagse Zutendaal. Het was de tijd van Tante Terry en Nonkel Bob, Johan en de Alverman en Armand Pien, Ford Genk en Shopping 1, Jazz Bilzen en de Beatles, de heel strenge winter van 1963, ... Maar

ook van de 'kietzak' en Colibri drinken; van de speeltuin in het Nachtegalenpark; een zingende kapelaan op de Bonte Avond; winkelen gaan bij Mien vanne Panda en Mattie; dokter Driessen, de eerste dokter in Zutendaal; het rijbewijs dat je zomaar kon gaan afhalen op het gemeentehuis, ...

Niet alle vooropgestelde plannen werden uitgevoerd. Anders zou Zutendaal er vandaag heel anders uitzien. Maar dromen mag. Dat hebben de gouden jaren zestig in Zutendaal en elders aangetoond.

Een bijna jaarlijks terugkerend tafereel in de jaren zestig: ne snieman maake. De kinderen van de Heiberg en uit de buurt wisten wel hoe dat moest.

Zutendaal in de jaren zestig

(deel 1)

Bevolking

De gemeente Zutendaal, met een oppervlakte van 3206 ha, telde op 31 december 1968 3811 inwoners. Een jaar later waren er dat 3905 en eind 1970 werd met 4034 inwoners de grens van 4000 inwoners overschreden. Bij het begin van de gouden jaren zestig waren er dat nog minder dan 3000.

Wegen

Het wegennetwerk was tot het begin van de jaren zestig vrij beperkt. In totaal waren er 10 km verharde gemeentewegen: Beverstseweg, Daalstraat, Gijzenveldstraat, Grotstraat, Heiwijkerweg, Kiewitseweg, Maastrichterstraat, Meerstraat, Roelerweg, Schansstraat, Sprinkelestraat en Stalkerweg. Daarbij telde het grondgebied van Zutendaal nog 2,2 km verharde rijkswegen die aan de gemeente werden overgedragen: Leutsestraat (militair domein), Dijkstraat en Kanaalstraat (Albertkanaal).

In het tweede gedeelte van de zestiger jaren werd een grote inhaalbeweging gemaakt. In die tijdspanne werden nieuwe wegen aangelegd of bestaande wegen verhard. Het ging in het totaal over een lengte van 42,63 km.

Ook de rijkswegen werden verbeterd en bestreken: Asserweg, Bilzerweg, Hoogstraat, Kempenseweg, Molenblookstraat, Noordlaan, Trichterweg en 15 Augustusstraat.

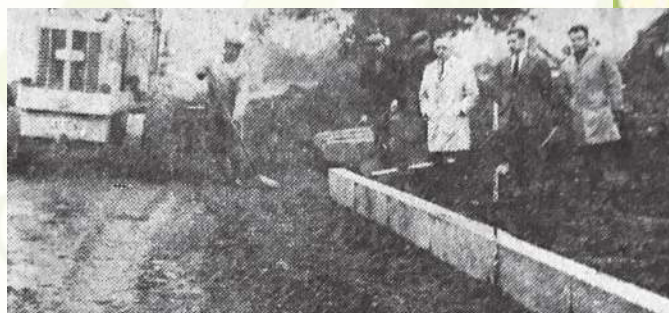
Weg naar Broek

Samen met de uitrusting van het centrum zal een verbindingsweg vanaf het kerkhof tot Broek uitgevoerd worden. Plannen en bestekken ter somme van 1 798 375 fr. werden goedgekeurd door de gemeenteraad. Na goedkeuring door de hogere overheid en toezegging der subsidies volgt de aanbesteding.

(uittreksel uit het gemeentelijk infoblad van juni 1966)

Verkeer

Door de geweldige stijging van de welvaart konden meer en meer Zutendalenen zich in de jaren zestig een auto aanschaffen. Deze tendens werd versterkt door de komst van een grote Fordfabriek op het grondgebied van Genk. In afwachting van de ingebruikname van de site in Genk werden de eerste auto's van Ford zelfs op het militair domein in Zutendaal gemaakt. Ford was een belangrijke werkgever voor mensen uit onze gemeente en velen kochten dankzij de financiële voordelen als werknemer dan ook een Ford. Meer auto's op de baan vertaalde zich in de verkeersveiligheid. In het tweede deel van de zestiger jaren werden dan ook twee knelpunten opgelost: het kruispunt in Papendaal werd heringericht en de hoekhuizen aan het kruispunt in het centrum van Zutendaal werden afgebroken.

Podang Wegeniswerken te Zutendaal 11.11.68

Burgemeester J. Remans en de gemeenteraadsleden J. Schreurs en Hendrik Beerts kijken met veel belangstelling naar de eerste werken van de verharding der wegen, die reeds begonnen zijn in de Eikenstraat, Boogstraat en Hoogputstraat. Het mag onderstreept worden dat er te Zutendaal de laatste tijd grote inspanningen worden gedaan om de gemeente te verfraaien. Een tiental dagen geleden kwam van minister De Saeger de toezegging van een staatssteun voor de werken aan de wegen in de omgeving van de school in het dorp. Deze werken zullen waarschijnlijk vanaf volgend jaar een aanvang nemen.

Hoekhuizen te Zutendaal verdwijnen

Deze beide hoekhuizen, die eens veel genot aan de bevolking van Zutendaal en elders verschaften — want beide huizen waren 't zij dancing of frituur — zullen weldra onder de slopershamer vallen. Omzeggens driemaal per week zijn deze huizen oorzaak van betreurenswaardige ongevallen. Verleden week bracht minister De Saeger ter plaatse een bezoek. Zal de plaatselijke toestand de minister hebben kunnen overtuigen?

De gemeente zorgde ook voor bijkomende parkeergelegenheden in de Sprinkelestraat, aan de kerken van Zutendaal en Wiemesmeer, het Vijverplein, de scholen en het kerkhof.

Met het oog op de uitreiking van rijbewijzen en leervergunningen en ander administratief werk, werd het administratief kader tijdelijk tot einde 1967 uitgebreid met een bediende. De Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling duidde de heer Martin Schrijvers, werkloos sinds de mijnsluiting van Zwartberg, aan als tijdelijke bediende.

Tot op heden werden reeds 15 leervergunningen en 532 rijbewijzen afgehaald. De aflevering geschiedt per straat. Volgende straten komen nog aan de beurt:

OKTOBER-NOVEMBER 1967 : St.-Hubertusstraat, St.-Jozefsstraat, St.-Rochusstraat, Sledderloseweg, Smitsstraat, Speelheuvelstraat, Stevoordseweg, Stielestraat, Struweelstraat, Sprinkelestraat, Stalkerweg en Struweelstraat.

NOVEMBER-DECEMBER 1967 : Terboekterweg, Trekschuitweg, Trichterweg, Turfstraat, Valkenbergstraat, Veldstraat, Venstraat, Veugenstraat, 15 Augustusstraat, Vijverplein, Vliegveldstraat, Vrekelerstraat, Waltstraat, Watermolenweg, Wevelstraat, Wijngaardstraat, Windmolenstraat, Winkesstraat, Wolvegracht, Zandstraat en Zuurbroekstraat.

De andere straten, die reeds hun beurt gehad hebben, worden verondersteld in orde te zijn.

De rijbewijzen dienen afgehaald op de dag die gezegd werd bij het binnen brengen der formulieren. De achterblijvers dienen dus zo spoedig mogelijk hun rijbewijs te komen afhalen.

Vanaf 1.1.1967 stond de gemeente in voor het uitreiken van rijbewijzen en leervergunningen.

Elektriciteit

Het groeiend aantal televisies, huishoudapparaten, machines, e.d. deed de vraag naar elektriciteit enorm stijgen. Daarom werd het ganse laagspanningsnet verbeterd en uitgebreid in de periode 1965-1970. Er kwamen in die tijdspanne vijf transformatiecabines bij. Ook de verlichting van de straten en pleinen kende een hoge vlucht. In 1965 waren er 317 lampen, 5 jaar later 584. De investeringsuitgaven om dit te realiseren bedroegen iets meer dan 10.000.000 fr.

Riolering

Voor alle duidelijkheid. Tot halverwege de jaren zestig was er geen riolering in Zutendaal. Pas vanaf 1965 werd gestart met de opmaak van een Algemeen Rioleringsplan. Hierin was 122 km riolering voorzien en werd een onkostenraming van 80.000.000 fr. gemaakt, in die tijd een gigantisch bedrag. De eerste straten die riolering kregen waren de Daalstraat (deels), de Heiwijkerweg (deels), de Maastrichterstraat (deels) en de Sprinkelestraat. De grachten van de Asserweg werden overwelfd en omgevormd tot riolering. In totaal ging het om iets meer dan 5 km riolering, gerealiseerd tegen het einde van 1970. De Dorpsstraat en de 15 Augustusstraat waren toen al aanbesteed en de hoofdrioleringen zaten in de ontwerpfase.

Waterleiding

Eenzelfde verhaal als bij de riolering. Tot 1965 was er geen waterleiding in Zutendaal. In de tweede helft van dat decennium werd 53 km van het waterleidingsnet gerealiseerd. Ook hier weer ging het om een zware investering: 21.000.000 fr. Een uitbreiding van het net was toen ook al goedgekeurd.

Openbaar vervoer

In de periode 1965-1970 kwamen er 3 bushaltes bij en werden 13 wachthuisjes geplaatst. Dit had te maken met het feit dat steeds meer mensen de bus gebruikten om buiten het eigen dorp te gaan winkelen. In Genk werd destijds immers een shoppingcentrum gebouwd. Ook meer en meer kinderen en jongeren studeerden verder en namen hiervoor het openbaar vervoer.

Straatnamen

De hedendaagse mens kan zich niet meer voorstellen dat er tot halverwege de jaren zestig geen straatnamen waren. Tot dan werd de naam van het gehucht gebruikt en daaraan werd een nummer toegevoegd. 131 straten kregen in de tweede helft van de jaren zestig een naam.

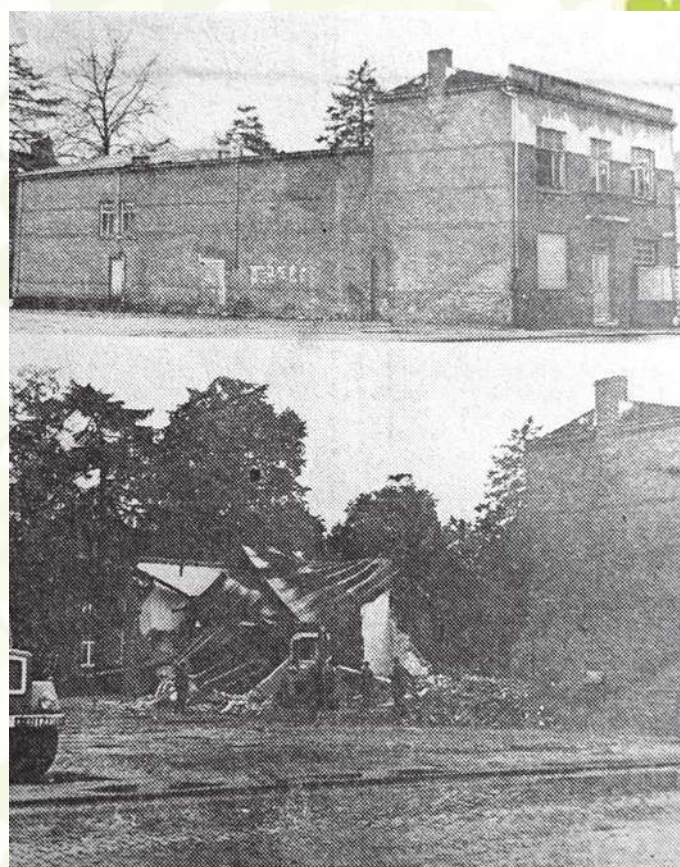
Telefoongids uit het jaar 1963

520 78 M.K. Al. depot, Zonhoven
531 50 M.K. St. depot D, Zonhoven
529 43 M.K. St. depot D, Comandé
522 35 Milit. Gebou wen. Luchtmacht, Zutendaal
532 68 Handelsdepot, Zonhoven
677 53 Miscoria H. Muziekleraar, Mech.
674 25 Miscoria muziekhandel, Eindhoven

Verfraaiing

In 1968 en 1969 werd Zutendaal medelareaat bij de verkiezing van de schoonste gemeenten van Limburg. Dit had te maken met de natuurlijke schoonheid van ons dorp maar ook met de verfraaiingswerken die in de zestiger jaren werden uitgevoerd om het uitzicht van de gemeente te verbeteren. Zo werd de omgeving van het Vijverplein aangepakt door het herstel van de gracht rond de pastorie en de afbraak van het oud gemeentehuis en het volkshuis.

Parochiezaal te Zutendaal onteigend en gesloopt

In het raam van het Bijzonder Plan van Aanleg, centrum 1, werd o.a. ook het Katholiek Volkshuis, daterend van 1934, onteigend. Door de werklieden van de gemeente wordt het gebouw thans gesloopt, zodat het Zutendaalse dorpscentrum met een mooi en ruim plein verrijkt wordt.

Het uitzicht rond de kerk kreeg een facelift door het verwijderen van de omheiningen, het opruimen van het oude dodenhuisje en de heraanleg rondom de kerk. Het 'nieuwe' kerkhof in de Blookbergstraat werd vergroot, paden werden aangelegd, beplanting

aangebracht, een afsluiting geplaatst, een dodenhuisje gebouwd en een erepark van de oud-strijders gereali-seerd. Ook de omgeving rond de kerk in Wiemesmeer kreeg een ander uitzicht.

« SPIEGELTJE, SPIEGELTJE AAN DE WAND... »

29.X.68

HET
VOLK

Zutendaal één der mooiste Limburgse gemeenten

De gemeente Zutendaal nam dit jaar voor de eerste keer deel aan de wedstrijd voor de mooiste gemeente. Deze wedstrijd wordt elk jaar uitgeschreven door het Provinciaal Verbond voor Toerisme in Limburg. Er waren dit jaar 38 deelnemende gemeenten, Zutendaal bekleedt tussen al deze gemeenten een mooie plaats. Inderdaad, acht gemeenten - waaronder Zutendaal - werden gerangschikt in de reeks uitmuntendheid, 19 gemeenten kregen een eervolle vermelding en 11 gemeenten een vermelding.

Vrijdag 11. werden de prijzen uitgereikt te Hasselt, Burgemeester Jozef Remans mocht er een ereschaal en een bon ter waarde van 3.000 fr. in ontvangst nemen. Dat deze prijs zal aangewend worden om de gemeente Zutendaal nog beter te verfraaien en om ze uiteindelijk tot « de schoonste gemeente van Limburg » te maken behoeft geen twijfel.

Het mag trouwens wel even onderstrept worden dat de laatste tijd in Zutendaal grote inspanningen werden gedaan om de verharde gemeentewegen te verfraaien door bestendig onderhoud van berm en grachten en ook om op de niet verharde wegen regelmatig nazicht te doen. We schreven het vroeger reeds : met de tractor en de grasmachine die door het gemeentebestuur werden aangekocht is zeer nuttig werk geleverd.

Het jonge en dynamische gemeentebestuur heeft inderdaad niet alleen oog gehad voor « grote » werken. De aanleg van de Sprinkelestraat en de Heiwijkerweg, de uitbouw van het industrieterrein langs het Albertkanaal, de aanleg van de waterleiding en de aanleg van diverse wegen in Gewaai en Wiemesmeer - om nog te zwijgen van de talrijke bestaande plannen -, waren slechts één bekommernis van het gemeentebestuur. Dat gemeentebestuur begreep dat infrastructuur en nutsvoorzieningen voor een moderne gemeente niet kunnen volstaan.

Te Zutendaal heeft men begrepen dat een degelijk uitgeruste gemeente ook een fraai uitzicht moet hebben.

Er werd te Wiemesmeer een prachtig kerkpleintje aangelegd en ruime parkings. De geklasseerde kerk van Zutendaal werd volledig gerestaureerd en het kerkpleintje eromheen werd een echt juweel. Ook daar werd trouwens ruime parkeermogelijkheid geschapen. De vestigingsgracht van de pastorij werd hersteld en verfraaid. Steeds weer trekken de statige zwanen, die sindsdien op de graafgracht rondrijven, de blik op dit enig mooie gebouw en het kader waarin deze pastorie ligt. Veel zorg werd ook besteed aan het kerkhof en tenslotte, maar niet in het minst, zijn daar de mooie grasperkjes en bloemenaanplantingen op de vluchtheuvels.

Hoe het ook zij : er veranderde op enkele jaren tijd veel in Zutendaal. Wij hopen en wensen het gemeentebestuur dat men er eens zal in slagen de woorden waar te maken die gouverneur L. Roppe voor een paar jaar uitsprak tijdens de opening van de tentoonstelling « Zutendaal in al zijn aspecten », ingericht door de studentenbond bij gelegenheid van hun gouden jubileum. Gouverneur Roppe zei toen : « Burgemeester, op uzelf en op al uw medewerkers, op uw gemeenteraad, op al degenen die van Zutendaal houden - en dat ligt er vingerdijk op dat men houdt van Zutendaal - ligt deze taak : ervoor te zorgen dat Zutendaal de mooiste gemeente van Limburg zou worden. Gij hebt daar de mogelijkheid toe ».

En inderdaad, Zutendaal had de mogelijkheid. Dit jaar nam de gemeente voor de eerste keer deel aan de wedstrijd voor de schoonste gemeente. Een meteen werd Zutendaal geklasseerd bij de acht besten. Nooit voorheen immers bekwam een gemeente van bij de eerste deelname een prijs van uitmuntendheid. Beslist, de best geklasseerde gemeenten van dit jaar met Genk op kop, gevolgd door St.-Truiden en Achel, zullen volgende keer aan Zutendaal een lastige concurrent hebben.

R.Z.

(deel 2 leest u in de volgende nieuwsbrief)

Op 1 november 2023 werd het oude KLOOSTERKLASJE officieel geopend. U kan een kijkje gaan nemen tijdens de openingsuren van het Sjaolhuus (1ste en 3de zondag van de maand - behalve tijdens schoolvakanties en op feestdagen - telkens van 10 tot 13 uur)
Sjaolhuus, Schoolstraat 8, 3690 Zutendaal.
Kloosterklasje, Schoolstraat 3, 3690 Zutendaal.

(Toespraak Vital Nijst:)

Ik wil jullie even terugnemen in de tijd.

Toen het gemeentebestuur enkele jaren geleden besliste om verbouwingswerken aan het gemeentehuis aan te vatten, moest er voor het documentatiecentrum en vele voorwerpen, waaronder ook het oudheidsklasje, onderdak gezocht worden. Het documentatiecentrum kreeg onderdak in het oude schoolhuis, het klasje werd voorlopig opgeslagen in de oude volleyballoods op het vliegveld.

In 2022 besliste een werkgroep van Soennes & Swaerdes om de tentoonstelling *Leipad* en griffel op te bouwen, een tentoonstelling waar het oude klasje opnieuw opgesteld werd, met aankleding van voorwerpen en wandplaten uit de oude tijd. Dit was al eens eerder gebeurd, in 1985 werd er een eerste keer een tentoonstelling opgebouwd in het cultuurcentrum, 'Op en rond de schoolbanken'. Deze tentoonstelling kreeg zoveel weerklank dat ze zelfs opgesteld werd in Brussel.

De leerlingen van de lagere scholen van Zutendaal werden uitgenodigd om de tentoonstelling *Leipad* en griffel te bezoeken en een lessenpakket werd aangeboden aan de leerkrachten en leerlingen.

Wegens het grote succes, niet alleen leerlingen en leerkrachten waren heel enthousiast, ook de vele bezoekers nadien, werd er besloten om het klasje permanent op te stellen zodat de lagere scholen er actief gebruik van kunnen maken. Na een lange zoektocht kregen we het huidige lokaal ter beschikking van de school De Parel. Handen werden uit de mouwen gestoken, er

werd opgeruimd, geschilderd, gesjouwd, geboord en genageld, wandplaten opgehangen en grondig gepoetst. Met grote hulp van onze externe medewerkers Louis Koopmans, Louis Op de Camp en Jos Lenaerts kunnen we zeker zeggen dat het een geslaagd project is geworden.

Iedereen onder ons herinnert zich nog de tijd dat naast dit klasje het klooster van de zusters, Dochters van het Kruis, stond. Na het vertrek van de zusters uit Zutendaal kwam het klooster in handen van de stichting LSA, die onder leiding van Hubert Bobbaers uitgebouwd werd tot een vakantie-opvang voor jongeren met autisme. De aanpalende lokalen, waar nu o.a. ons klasje is gevestigd, bleven in handen van de toenmalige meisjesschool. Deze lokalen werden in 1932 bijgebouwd om de 4e graad, het 7e en 8e leerjaar, te kunnen huisvesten. Sommigen onder ons zullen hier nog les gekregen hebben van o.a. juffrouw Mommeier of juffrouw Mariette Cuypers of ...

Later werden dan nog nieuwe lokalen in gebruik genomen om de 'bewaarschool' en de lagere graden aan de Stalkerweg (nu Princess Keukens) naar hier te halen.

Na de afschaffing van de 4de graad hebben deze lokalen dienstgedaan als extra kleuterklas en eetzaal voor de kleutertjes. Toen pastoor Geraerts naar Zutendaal kwam, moest de parochiale drukkerij verhuizen, van de pastorij naar dit lokaal. Na de stopzetting van de drukkerij werd het rond de jaren 2000 een computerklas. Hier kregen de leerlingen hun eerste computerlesjes van mij ... Het lokaal hiernaast werd ook nog lange tijd gebruikt als eetzaal voor de kleutertjes omdat het anders te druk werd in de andere eetzaal.

Nadat de computers meer en meer in het klasgebeuren werden ingeschakeld, stond het lokaal leeg en deed het dienst als opslagruimte. Nu heeft het weer een prachtige functie!

Voortaan kunnen leerkrachten met hun leerlingen een bezoek brengen aan dit klasje, op afspraak.

Welkom in ons nieuw (oud) kloosterklasje!

WÈI ZAAGDER?

DIALECTAVOND

Onze eerste dialectavond met de titel *Wèi Zaagder?* was een schot in de roos. Het Sjihmerorkès met Eva aan de contrabas, Jolanda aan de toetsen en Stijn op gitaar, begeleidde 6 zangers bij de zoektocht naar typisch Zutendaalse klanken. Naast enkele andere songs vormde het lied 'Joeng, dat Ziettendels' de rode draad door de avond.

In de gezellige 'goehj plaats' van Gregg en Marijke was het niet de bedoeling om de aanwezigen het Zutendaals dialect aan te leren maar hen wel de veelheid, de kleur en de complexiteit van het kluwen aan Zutendaalse klanken te tonen.

Dialectmeester & -zanger Jean en dialectzanger Stijn werden hierbij vocaal geholpen door Eva, Miek, Josephine en Erik. Ook het publiek liet zich op de twee avonden niet onbetuigd en zong 'volle bak' mee. Met dank voor de medewerking van de gemeente Zutendaal en slagerij Geusens die alle aanwezigen trakteerde op een glaasje Oennèt, de nieuwe Zutendaalse gin.

Alle aanwezigen kregen een klein boekje mee waarin het Ziettendels lèèsplènske en enkele dialectliederen werden opgenomen.

Joeng, dat Ziettendels

*Joeng, dat Ziettendels
nee gemèekelek
Wadden biesterêi
't zwaait staeit op m'n prêi*

Bü kimp hêitsje moehs vanaof
van bü kimp hêe ên hêt
Hit ên hüt van haeite
van haage hilt ên haat
Maerge wèèrdt 't hêie
ich bèn altiehd hêij
'n Haote baar hit knèppel
'n flêtte wêi hit hêi

Raor ên rèèr ziehn raoier
de kruiker hêèt ae raod
E rèèdsje ès weer klêiner
't ès raoje nao de maot
Ën 't reet dao wünne èèndsjes
mèt pluume gèèl ên roeid
Oppe rüt dao bolle trêmkes
ma 'n vinstèr ès 'n ruut

D'n ingel gaeit nao buuëve
d'n oennèt nao 't vier
Wilste ieever 't waoter
pak dan mêt 't vèèr
De lêste kimp van aachter
d'n ierste staeit van vèèr
En vier de loempe vaerke:
aachter drèi kimp veer

Blaor ên blèèr ên blaoier
aein ellêin ès bloed
Van laaipe krèiste blaore
van beer 'n dikke blaos
Fanfares koenne bluuëze
'ne wind dèè altiehd bleest
Bluume koenne blêie
dat mik de vrallie blèi

De bèèr dèè hilt van biere
van beer hilt Baer de baoi
Het spêk dat maogste braoje
ên e lèpke ès 'ne braoi
Mèt buurkes koenste baore
ma buure daeit de buur
'ne Stêk van haot hit knèppel
ma van iehzer ès 'n baar

'n Kruiker zwaer gelaaje
vèèl lieëpels ènnen laoj
Klokke koenne loeie
al ès de kèster laei
De lèi dèi lèèze beekskes
ên sjriehve obben lèi
'ne Pot mèt lèkker pruume
'n snèè mèt gêt zjelèi

VERKIEZING ERFGOEDBOOM VAN HET JAAR 2024

JULLIE KEUZE VIEL OP DE BOMENRIJ VAN DE ASSERWEG!

De luisterrijke viering van de Erfgoedboom van het Jaar vindt plaats op Pinkstermaandag 20 mei 2024. Traditioneel wordt de nodige eer gebracht aan de bomen en zijn alle sympathisanten van Soennes & Swaerdes die dag van harte welkom. Jullie horen er nog van.

DUIMPJE

Gregg & Marijke Vandeputte-Van de Noortgate verdienen een dikke duim voor het ter beschikking stellen van hun living voor de organisatie van de eerste dialectavond 'Wèi Zaagder'?

TIP

Vrijdag 9 februari 2024
Cultuurcentrum Zutendaal om 20.00 uur

Historicus Korneel De Rynck vertelt over
"DE GOLDEN SIXTIES" (1958-1973),
de jaren dat ons leven drastisch veranderde én vergemakkelijkte!

Een boeiende en vermakelijke lezing!
Verrassend voor jongere generaties, en bijzonder herkenbaar voor wie een dagje ouder is.

Deze lezing brengt het leven in de jaren zestig helemaal terug, met tal van oude foto's, beeldfragmenten en een streepje muziek.

Toegangsprijs: € 8,00 - € 6,00 voor de leden van Cultuursmakers, VWB en Soennes & Swaerdes).

Drankje tijdens de pauze inbegrepen.

Cultuur
smakers
Zutendaal

DE GOUDEN SIXTIES, de jaren dat ons leven drastisch veranderde

- Chris REMANS -

De periode van de gouden jaren zestig wordt ingeluid met de Expo 58 in Brussel en zal duren tot de (eerste ...) oliecrisis in 1973 een einde zal maken aan het optimisme van de sixties. Historicus Korneel De Rynck schreef er een boek over en komt ons die gouden jaren toelichten met tal van oude foto's, beeldfragmenten en een streepje muziek (zie vorige pagina).

ENKELE OPMERKELIJKE GEBEURTENISSEN:

- Een enorme toename van het aantal auto's: van ongeveer 600.000 auto's in 1957 naar 2,5 miljoen in 1974. In Zutendaal verschenen vooral veel Ford 12M's, het model dat overigens aanvankelijk (in 1964) in een vliegveldloods in Zutendaal geassembleerd werd in afwachting dat de Fordfabriek in Genk zou opstarten. In Zutendaal leerden de eerste werknemers wat 'werken aan de lopende band' was. Een rijbewijs kreeg je toen overigens gewoon door er eentje te gaan vragen op het gemeentehuis.
- In de jaren vijftig bleef TV kijken beperkt tot kijken naar het scherm in de etalage van een elektronicawinkel of hier en daar in een overvolle huiskamer. In 1957 telde ons land ca. 190.000 TV's, in 1973 waren het er al ca. 2,4 miljoen. Overwegend zwart-wit kijken, want pas in 1971 werd in ons land met kleurentuizendingen gestart. En wie herinnert zich nog het onoverzichtelijke woud aan wankele antennes bovenop de daken?
- Ook het wooncomfort steeg razend snel: er kwam bijna overal waterleiding. Een badkamer verving de zinken wasteil en voor het toilet moest je niet meer naar buiten, naar het "huiske" (met een stuk krantenpapier) want het werd een toilet binnenshuis met waterspoeling (én WC-papier) ...
- De haast overal klassieke 'Leuvense stoof' verdween om plaats te maken voor eerst een mazoutkachel (de zaak van 'Staovezjêf' floreerde) en iets later zelfs voor centrale verwarming.
- De communicatie verliep overwegend per brief of telegram. Een telefoon vond je alleen bij enkele welgestelden en zelfstandigen. In 1957 had slechts 20 procent van de huishoudens een telefoon, in 1974 was dat nog maar 40 procent. En als je een telefoonaansluiting wenste moest je vaak maanden, zelfs jaren wachten tot de mannen van 'putje graven, tentje bouwen, tukje doen' hun opwachting maakten.
- Voor onze aankopen en dagelijkse boodschappen gingen we

nog naar de dorpswinkel maar in de steden verschenen de eerste supermarkten (o.a. de Nopri in Genk) en in 1968 zelfs een heus shoppingcenter in Genk (één van de eerste in Vlaanderen).

- Koelkasten en vooral diepvriezers (voor de zelfgeteelde groenten) waren de eerste toestellen die in de meeste huishoudens hun intrede deden, gevolgd door wasmachines, drogers, stofzuigers (Balex, ...), mixers en strijkijzers.

- Het was nog de tijd van het ééngzinsinkomen. De vrouw kreeg nog een premie 'moeder aan de haard'. Overigens evolueerde de werkweek in die periode van 48 uur over 45 uur naar 40 uren en van de zesdaagse naar de vijfdaagse werkweek. Ook in de school ging het van zes dagen (op zaterdagvoormiddag was er nog les) naar vijf dagen en veranderde de halve midweekse vrije dag van donderdag naar woensdagnamiddag.

- De jaarlijkse schoolreis per bus was nog iets om naar uit te kijken. Een daguitstap voor de meeste gezinnen bleef beperkt tot een dagje naar de kust. Met de trein voor de mijnarbeiders, want zij kregen gratis treintickets. Meerdaagse reizen die voorheen vrijwel onbekend waren kwamen heel langzaam op gang, vliegtuigreizen bleven nog voor de happy few want van goedkope vliegtuigmaatschappijen was nog geen spoor. Dat bv. de Zutendaalse KSA in 1966 op kamp ging in Oostenrijk was in het dorp een hele gebeurtenis.

Kortom: Het leven veranderde én vergemakkelijkte grondig in de gouden jaren zestig!

Waar je nu de KBC in Genk vindt, lag vroeger warenhuis Nopri. Herinner jij je dit nog? In dit warenhuis vond je trouwens ook de eerste roltrap van Genk. De roltrap was nog van hout gemaakt. Vroeger kon je er bovendien drie eclairs kopen voor slechts tien Belgische frank. Een koopje! En binnen hing altijd de lekkere geur van koffie. Zalig was dat!

BRIGITTAVIERING

02.02
2024

OLV-KERK • MANDELKAPEL • SJAOLHUUS

Sinds 1984 viert Zutendaal jaarlijks rond 1 februari de heilige Brigitta, beschermvrouwe van het vee. Vermits Saint Brigid of Kildare haar roots in Ierland heeft, heerst er op **vrijdag 2 februari in het Sjaolhuus vanaf 20.00u een gezellige Ierse sfeer met mooie verhalen, muziek en zang.**

Heerlijke Brigittakoek en bijhorende drankjes staan klaar.

PROGRAMMA

- 18.00u Korte **viering in de O.-L.-Vrouwekerk** van Zutendaal. Traditiegetrouw krijgen de aanwezigen een zakje gewijde Brigittatarwe en een huiszegen.
- 19.30u De nieuwe **Brigitta-icoon wordt vanaf de Mandelkapel processiegewijs langs het bospad naar het Sjaolhuus gebracht.**
- 20.00u **Gezellig Brigittafeest** in Ierse sfeer met verhalen, muziek en zang in het Sjaolhuus.

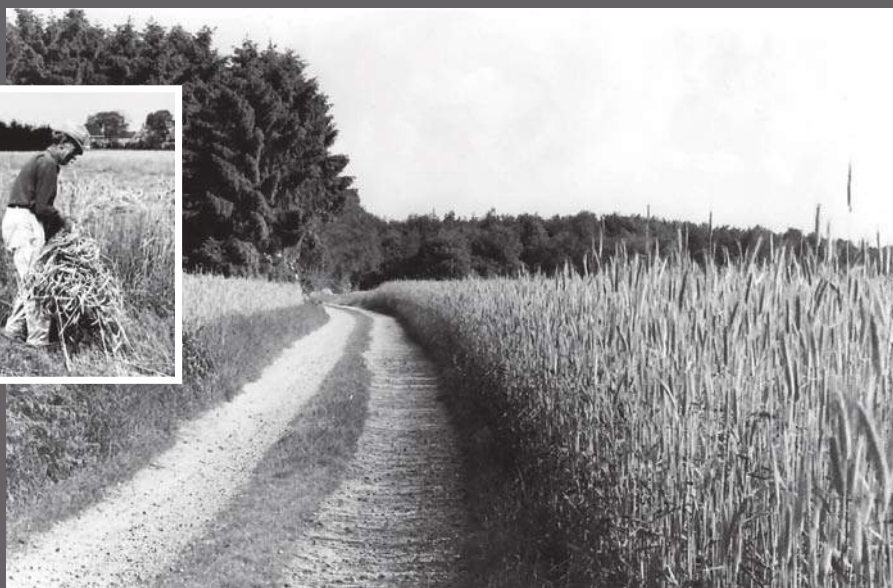
TIP

GRATIS TOEGANG

Vervlogen tijd

In de jaren zestig sierden uitgestrekte korenvelden (roggevelden) het landschap. Echte Zutendalenaars weten dat nog. Maar wie kent de plaats waar deze foto werd getrokken? Wie ons dat als eerste weet te vertellen, wint een in de houtoven gebakken roggebrood.

Merkwaardig voorwerp

Dit voorwerp uit de erfgoedcollectie van Soennes & Swaerdes is een NEUSKLEM voor koeien en stieren om ze eenvoudiger te begeleiden of te manipuleren. De twee halve ringen worden in beide gevoelige neusgaten gestoken en gefixeerd. Aan de ring wordt een koord bevestigd waarmee de begeleider het dier gemakkelijk achter zich aan kan laten lopen.

Modernere versies zijn nog steeds in omloop.

Weet iemand welke dialectnaam de neusklem had in Zutendaal?

